

Dlaczego Kuba wycofuje 8000 lekarzy z Brazylii?

5 grudnia 2018

Tysiące Brazylijczyków mogą zostać bez opieki lekarskiej, po tym jak Kuba zaczęła wycofywać 8400 swoich lekarzy, którzy zajmowali się najmniejszymi wioskami i osadami Brazylii od 2013 roku.

Kubańscy lekarze przyjeżdżają do Brazylii w 2013 r.

W oficjalnej deklaracji z 14 listopada Hawana oznajmiła, że rozwiązuje porozumienie z Brazylią w odpowiedzi na publiczne komentarze obecnego prezydenta elekta Jaira Bolsonaro, na temat programu, który uważa za “groźny i upokarzający”. W trakcie swojej kampanii prezydenckiej Bolsonaro wiele razy poddawał w wątpliwość kompetencje kubańskich lekarzy oraz krytykował warunki porozumienia.

Program pod nazwą “Mais Médicos” (Więcej Lekarzy) w 2013 roku rozpoczęła ex-prezydent Dilma Rousseff, mając na celu polepszenie dostępności do opieki zdrowotnej najbardziej potrzebującym wioskom w Brazylii. Niektóre z nich nigdy wcześniej nie miały dyżurującego lekarza. W tych regionach powstało tysiące miejsc pracy z wynagrodzeniem sięgającym 3500

dolarów miesięcznie, zakwaterowaniem oraz wyżywieniem (dla porównania, minimalna pensja w Brazylii to około 300 dolarów miesięcznie).

Program dawał pierwszeństwo lekarzom brazylijskim, jednak po wypełnieniu zaledwie 6% oferowanych miejsc, pozostałe zostały wypełnione przez lekarzy kubańskich, którzy przyjechali do Brazylii na podstawie porozumienia podpisanego przez brazylijskie Ministerstwo Zdrowia i Hawanę, za pośrednictwem Panamerykańskiej Organizacji Zdrowia należącej do Światowej Organizacji Zdrowia. Zgodnie z warunkami porozumienia, Brazylia nie zatrudnia bezpośrednio kubańskich lekarzy a jedynie płaci kubańskiemu rządowi za ich zatrudnienie, zarządzanie i wynagradzanie jako urzędników państwowych – z wynagrodzeniem zbliżonym do 25% tego, co zapłaciłaby im Brazylia, gdyby byli zatrudnieni indywidualnie.

„Kubańscy lekarze zajmują się najbardziej potrzebującymi Brazylijczykami. To ich chce wyrzucić Bolsonaro przez swoje katastrofalne oświadczenia...”

Już po przyjeździe pierwszych lekarzy, porozumienie było mocno krytykowane. Na lotniskach czekały na nich buczące tłumy, wyzywające ich od “niewolników”, byli to członkowie protestu prowadzonego przez związki brazylijskich lekarzy.

Sam Bolsonaro, w tamtym czasie poseł, odwołał się do Sądu Najwyższego, żądając zawieszenia programu. W trakcie swojej kadencji poselskiej i kampanii prezydenckiej, wielokrotnie powtarzał, że program jest “niewolniczą pracą”. Obiecał odesłać lekarzy z powrotem na Kubę “ciosem długopisu” aby mogli zająć się “członkami Partii Pracowników (Partido de los Trabajadores), którzy wkrótce zostaną wysłani do Guantanamo”. W wywiadzie udzielonym dla telewizji w czerwcu 2018 roku, powiedział, że “nikt nie ma dowodów na ich [kubańscy lekarze] znajomość medycyny”.

W oficjalnym oświadczeniu Hawana napisała: „Mieszkańcy Brazylii, którzy zmienili Program Więcej Lekarzy w osiągnięcie społeczne, którzy od początku zaufali kubańskim lekarzom, docenili ich wartości i dziękowali za szacunek, wrażliwość i profesjonalizm, którymi zostali obdarzeni, są w stanie zrozumieć kto jest odpowiedzialny za to, że nasi lekarze nie mogą kontynuować swojej pomocy w tym kraju.”

Za pomocą mediów społecznościowych Bolsonaro odpowiedział, że Hawana zwyczajnie nie chciała zaakceptować nowych warunków: przekazanie całości wynagrodzenia lekarzom oraz uwierzytelnienie ich dyplomów medycznych w Brazylii przez odbycie egzaminu. Określił to jako “nieodpowiedzialną decyzję kubańskiej dyktatury”, która nie ma pojęcia o jej wpływie na życie Brazylijczyków.

Jak pisze dziennikarz Leonardo Sakamoto, może to być „pierwszy kryzys społeczny rządu Bolsonaro”, który rozpocznie się jeszcze przed przejęciem przez niego stanowiska.

Kuba zapewnia 45% profesjonalistów w programie Więcej Lekarzy. Niemal 28% brazylijskich miast objętych programem, może liczyć tylko na jednego rezydującego kubańskiego lekarza. Około 90% lekarzy, pracujących w strefach zamieszkałych przez rdzenną ludność Brazylii to Kubańczycy.

Brazylijskie problemy, kubańskie rozwiązania

W 2013 roku, brazylijski sektor zdrowia publicznego mierzył się z deficytem 54 tysięcy lekarzy. W kraju przypadało 1,8 lekarza na tysiąc mieszkańców. Dla porównania, obecny wskaźnik w USA to 2,5, zaś na Kubie 7,5.

Brazylijskie wioski zawsze miały problemy z przyciągnięciem profesjonalnych lekarzy, którzy narzekali na brak odpowiedniej infrastruktury. Brazylia nie kształci również wystarczającej

liczby lekarzy, aby obsłużyć 200 milionów mieszkańców, stanowiących jej ludność.

Z drugiej strony na Kubie, małym socjalistycznym państwie jest mnóstwo lekarzy. Aktualnie Kuba ma 50 tysięcy pracowników zatrudnionych w sektorze zdrowia w 67 krajach. Pomoc medyczna jest głównym źródłem zysków Kuby i generuje dla rządu 11 bilionów rocznie, więcej niż turystyka.

Po raz pierwszy Kuba wysłała zespół swoich lekarzy za granicę w 1963 roku, po zakończeniu Algierskiej Wojny o Niepodległość. Od tamtej pory, według publikacji Radia Ambulante, prawie 500 tysięcy kubańskich lekarzy pracowało w Afryce, Azji i obu Amerykach.

W przeciągu lat, niektórzy z Kubańczyków opowiadali brazylijskiej prasie, że czują się "eksploatowani". Niektórzy wysuwali skargi do obu rządów i WHO (Światowa Organizacja Zdrowia). Inni zgłaszali groźby, jakie otrzymywali ze strony swojego rządu. Jednak w podcaście Radia Ambulante, wielu z nich mówiło, że nawet przy zatrzymywaniu przez Hawanę 75% ich pensji, nie uważają swojego wynagrodzenia za niesprawiedliwe.

Wyniki

W badaniu przeprowadzonym przez Państwowy Uniwersytet Minas Gerais w pierwszym roku funkcjonowania programu Więcej Lekarzy, wzięło udział 14 tysięcy pacjentów z 700 miast, badanie wykazało wysoki poziom zadowolenia z programu: 85% badanych odpowiedziało, że zdrowie w ich regionie "poprawiło się" lub "bardzo się poprawiło". Uczestnicy wskazywali, że wciąż nie rozwiązanymi problemami są uboga infrastruktura oraz brak leków.

Inne badanie przeprowadzone przez Fundację Getúlio Vargas wykazało, że program pozwolił zaoszczędzić rządowi 1/3 wydatków związanych z hospitalizacją. Débora Mazetto, jedna z ekonomistek prowadzących badanie, powiedziała w BBC Brasil:

„Poprawiła się jakość opieki nad obywatelami. Potraficie sobie wyobrazić społeczeństwo, w którym nigdy nie było lekarzy? Wraz ze wzrostem opieki w tych strefach, możliwa była szybka identyfikacja i leczenie chorób, co z kolei pozwalało uniknąć hospitalizacji.”

Co dalej?

Od 14 listopada na Kubę wróciło już ponad 200 lekarzy. Panamerykańska Organizacja Zdrowia ma nadzieję, że reszta wyjedzie do 12 grudnia.

W wielu publicznych klinikach, w dwóch ostatnich tygodniach listopada, wiele osób zostało bez opieki medycznej, lub powiedziano im, że lekarz będzie dostępny raz na tydzień przy wcześniejszej rejestracji. Pomimo zapewnień rządu, że 92% opuszczonych przez Kubańczyków wakatów jest już zapełniona, dziennik „Folha de S. Paulo” pisze, że w ostatecznym rozrachunku ta cyfra może nie mieć znaczenia: „W 2017 roku Ministerstwo Zdrowia rozpoczęło konkurs aby wybrać Brazylijczyków do programu Więcej Lekarzy. W sumie na 2320 wakatów zgłosiło się 6285 osób, ale tylko 1626 zgłosiło się do pracy. Około 30% z nich rzuciło pracę w ciągu 12 miesięcy od jej rozpoczęcia.”

Tak jak w wielu innych brazylijskich programach socjalnych, tak i w Więcej Lekarzy istnieją szare strefy, ale zmienił on drastycznie zdrowie publiczne w regionach, o których zupełnie zapomniali inne rządy Brazylii. Prawdopodobnie największym wyzwaniem dla nowego rządu będzie nauka na błędach i ich naprawienie. Dopiero okaże się w jaki sposób rząd Bolsonaro zadba o opiekę zdrowotną w tych regionach, oczywiście jeżeli jest w stanie ją zagwarantować.

Autorstwo: GV Brasil

Tłumaczenie: Maja Badowska

Zdjęcie: Valter Campanato/Agência Brasil (CC BY 3.0)

Źródło: pl.GlobalVoices.org

Bibliografia

1.

<https://g1.globo.com/mundo/noticia/2018/11/14/cuba-decide-deixar-programa-mais-medicos-no-brasil.ghtml>

2. <https://t.co/ridWZci46y>

3.

<https://es.globalvoices.org/2013/09/16/el-racismo-recibe-a-los-medicos-cubanos-en-brasil/>

4.

<https://saude.estadao.com.br/noticias/geral,bolsonaro-foi-ao-stf-em-2013-para-pedir-suspensao-do-programa-mais-medicos,70002608117>

5.

https://es.wikipedia.org/wiki/Organizaci%C3%B3n_Panamericana_de_la_Salud

6.

<https://www.dw.com/pt-br/%C3%A9-trabalho-escravo-diz-bolsonaro-sobre-o-mais-m%C3%A9dicos/av-46307238>

7. <https://www.youtube.com/watch?v=XxiKg2SGmlY>

8.

<https://twitter.com/jairbolsonaro/status/1062736657416364032?lang=en>

9.

<https://blogdosakamoto.blogosfera.uol.com.br/2018/11/14/saida-de-medicos-cubanos-pode-gerar-primeira-crise-social-de-bolsonaro/>

10.

<https://cimi.org.br/2018/11/saida-de-cubanos-tira-90-dos-profissionais-do-mais-medicos-em-areas-indigenas/>

11.

https://brasil.elpais.com/brasil/2018/11/24/internacional/1543042730_806992.html

12.

<https://www1.folha.uol.com.br/cotidiano/2018/11/a-gente-se-sentia-explorado-diz-cubano-que-saiu-do-mais-medicos-e-ficara-no-brasil.shtml>

13.

<http://radioambulante.org/transcripcion/transcripcion-mais-medicos>

14.

https://www.correiobraziliense.com.br/app/noticia/politica/2018/11/14/interna_politica,719544/em-pesquisa-profissionais-e-pacientes-aprovam-a-atuacao-mais-medico.shtml

15.

<https://g1.globo.com/ciencia-e-saude/noticia/2018/11/23/mais-medicos-como-programa-economizou-um-terco-do-orcamento-ao-diminuir-internacoes-hospitalares.ghtml>

16.

<https://g1.globo.com/ciencia-e-saude/noticia/2018/11/21/saida-de-cubanos-deixa-unidades-de-saude-sem-medicos-pacientes-enfrentam-filas-e-dificuldade-para-marcas-consultas.ghtml>

17.

<https://noticias.uol.com.br/saude/ultimas-noticias/redacao/2018/11/25/sem-cubanos-cidade-de-area-rural-so-vai-ter-medico-uma-vez-por-semana.htm>

18.

<https://www1.folha.uol.com.br/cotidiano/2018/11/92-de-novas-vagas-do-mais-medicos-sao-preenchidas-mas-dado-gera-desconfianca.shtml>